

ABSTRACT&REFERENCES

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.276304

EXPERT ASSESSMENT OF TEXTBOOKS AS AN IMPORTANT ELEMENT IN QUALITY MANAGEMENT OF THE TRAINING OF GIFTED STUDENTS

p. 4–9

Oleksandr Yankavets, Postgraduate Student, Department of Public Administration, Management, and Marketing, Volodymyr Dahl East Ukrainian National University, Ioanna Pavla II str., 17, Kyiv, Ukraine, 01042, Teacher of Highest Category, Pedagogical Title «teacher-methodist», Deputy Director for Educational Work, Communal Institution « Oleksandr Sukhomovskiy Vinnytsia Lyceum No. 7», Vladyslava Horodetskoho str., 21, Vinnytsia, Ukraine, 21018

E-mail: yankavec1988@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7880-3135>

Expert assessment of textbooks is an important component of quality management of the training of gifted students. This evaluation may include a review and analysis of the textbooks, used in working with gifted students and provide a reliable source of information about the quality of the content of the educational materials.

Expert assessment can reflect which topics and concepts meet the needs of gifted students, which methods and approaches can be effective for teaching this category of students, and which resources can be useful for developing their abilities. This data can be used by administrators and educators to improve the preparation of gifted students.

In addition, expert assessment of textbooks can be an important quality management tool when it comes to selecting textbooks and other instructional materials for gifted students. According to the results of the assessment, decisions can be made regarding the selection of the most suitable textbooks and teaching aids, which will help to ensure high-quality and effective training of gifted students.

However, expert assessment of textbooks has its limitations. It can be very expensive and time-consuming. In addition, its results may be limited and not consider students' individual needs.

It is important to note, that the expert assessment of textbooks is significant not only for gifted students but for the entire education system as a whole. Quality textbooks develop students' skills and knowledge, allowing them to successfully adapt to the demands of the modern world. Additionally, quality textbooks can reduce the level of differentiation in the quality of education between different regions and educational institutions.

Therefore, expert assessment of textbooks can be an important quality management tool for training gifted students, which will help ensure that they are adequately prepared and develop their abilities

Keywords: expert assessment, textbook, gifted child, quality management, gifted children

References

1. Pro osvitu (2023). Zakon Ukrainy No. 2145-VIII. 01.01.2023. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/find?dark=1&text=%E5%EA%F1%EF%E5%F0%F2%ED%E0+%EE%F6%B3%ED%EA%E0+%EF%B3%E4%F0%F3%F7%ED%E8%EA%B3%E2#Text>
2. Poriadku provedennia derzhavnoi ekspertyzy navchalno-metodychnykh materialiv (2022). Nakaz MON No. 520. 03.06.2022. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0778-22#Text>
3. Anderson, R. C. et al. (1984). Interestingness of Children's. National Inst. of Education (ED). Washington. Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED248487.pdf>
4. Watt, M. G. (2009). Research on the Textbook Selection Process in the United States of America. IARTEM e-Journal, 2 (1). Available at: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED506523.pdf>
5. ResearchED, 1 (1) (2018). Available at: <https://cloud.3dsissue.com/2389/3124/219883/researchED1/offline/download.pdf>
6. Hattie, J. A. C. (2002). What are the attributes of excellent teachers? Teachers make a difference: What is the research evidence? Wellington: New Zealand Council for Educational Research, 3–26. Available at: https://www.researchgate.net/publication/252090858_Teachers_Make_a_Difference_What_is_the_research_evidence
7. Kay, R. (2011). Examining the Effectiveness of Web-Based Learning Tools in Middle and Secondary School Science Classrooms. Interdisciplinary Journal of E-Skills and Lifelong Learning, 7, 359–374. doi: <https://doi.org/10.28945/1534>
8. Fedorova, N. F. (2017). Pro pedahohichnu ekspertyzu. Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti. Pedahohichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy, 4 (59), 14–22. Available at: <http://otr.iod.gov.ua/images/pdf/2017/4/05.pdf>
9. Yankavets, O. O., Dubchak, O. D., Ilchenko, H. V. (2022). Piznaiemo pryrodu. Kharkiv: Ranok, 239. Available at: https://files.pidruchnyk.com.ua/uploads/book/5_piznaiemo_pryrodu_yankavec_2022.pdf
10. Korshevniuk, T. V. (2021). Piznaiemo pryrodu. Kyiv, 36. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Prirod.osv.galuz/Pizn.pryr.5-6-kl.Korshevnyuk.14.07.pdf>
11. Sait MON Ukrainy u systemi ITS «DISO». Available at: <https://pvp.diso.gov.ua/>
12. Kremen, V. H. (Ed.) (2008). Entsyklopediia osvity. Kyiv: Yurinkom Inter, 1040.

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.279568

ACTIVATION OF THE STUDENT'S LEARNING POTENTIAL BY EDUCATIONAL COACHING

p. 10–13

Iryna Myskiv, PhD, Associate Professor, Department of Foreign Languages, Lviv Polytechnic National University, S. Bandera str., 12, Lviv, Ukraine, 79013

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3761-2276>

Olena Sydoruk, Senior Lecturer, Department of Foreign Languages, Lviv Polytechnic National University, S. Bandera str., 12, Lviv, Ukraine, 79013

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-9357-8690>

Veronika Dmytruk, PhD, Associate Professor, Department of Foreign Languages, Lviv Polytechnic National University, S. Bandera str., 12, Lviv, Ukraine, 79013

E-mail: dmytruk15@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3692-7110>

The article delves into the concept of educational coaching in the context of technical higher education institutions. Educational coaching is examined in terms of its methodology and techniques, which distinguish it from other forms of education. The focus is on the multi-faceted approach of coaching that aims at personal development and can significantly enhance the learning potential of students. The chosen coaching methodology determines the specific areas of development that are prioritized.

The main principles of educational coaching include prioritizing personal development in education, facilitating individuals to reach their full potential, developing competencies, and overcoming obstacles that hinder achieving personal and professional goals. Educational coaching also involves creating a plan of action in collaboration with the student and nurturing a productive and active partnership between the teacher and the student. The article emphasizes that educational coaching is based on interaction between the participants of the educational process. This interaction is rooted in dialogue, and the information-psychological approach takes into account cognitive style, including mental processes, such as comparison, analysis, synthesis, generalization, classification, conceptual connections, and deduction.

The cognitive development strategy begins with an orientation towards action. Communication is viewed as a form of connection, which involves information exchange and interaction, with the main objective of stimulating action and regulating the flow of information. The article stresses that educational coaching plays a pivotal role in facilitating significant and long-lasting personal and professional changes.

Overall, the article highlights the significance of educational coaching as a powerful tool that can activate the students' learning potential. It also underscores the importance of the interactive and dialogical approach in the coaching methodology, which is crucial in achieving successful and sustainable outcomes. Educational coaching prioritizes personal development in education and helps students reach their full potential, thereby enhancing their competencies and overcoming obstacles to achieve their personal and professional goals

Keywords: *educational coaching, methodology, multi-faceted approach, competencies, analysis, interaction, personal development, collaboration*

References

- Viera, C. A. (2021). A Comparison of Mentoring and Coaching: What's the Difference. *Performance Improvement*, 60 (7), 13–20. doi: <https://doi.org/10.1002/pfi.21993>
- Stokes, P., Fatiem Diochon, P., Otter, K. (2020). "Two sides of the same coin?" Coaching and mentoring and the agentic role of context. *Annals of the New York Academy of Sciences*, 1483 (1), 142–152. doi: <https://doi.org/10.1111/nyas.14316>
- Hussey, L., Campbell-Meier, J. (2020). Are you mentoring or coaching? Definitions matter. *Journal of Librarianship and Information Science*, 53 (3), 510–521. doi: <https://doi.org/10.1177/0961000620966651>
- Knight, J. (2007). *Instructional Coaching: A Partnership Approach to Improving Instruction*: Corwin Press, 256.
- Toll, C. A. (2018). *Educational coaching: A partnership for problem-solving*. ASCD, 152.
- Aguilar, E. (2013). *The Art of Coaching: Effective Strategies for School Transformation*. Paperback: Jossey-Bass, 368.
- Whitmore, J. (2009). *Coaching for Performance: Growing Human Potential and Purpose – The Principles and Practice of Coaching and Leadership*. London: Nicholas Brealey Publishing, 244.
- Laba, K. (2011). *Coaching for school improvement: A practical guide for coaches and their clients*. Academic Development Institute, 76.
- Carol, C. (2015). Learning Styles in Higher Education. A Case Study in History Training. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 180, 256–261. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.02.113>
- Lofthouse, R., Leat, D., Towler, C. (2010). *Coaching for teaching and learning: a practical guide for schools*. CfBT Education Trust, 40. Available at: <https://www.ncl.ac.uk/media/wwwnclacuk/cflat/files/coaching-for-teaching.pdf>
- Strieker, T. S., Shaheen, M., Hubbard, D., Digiovanni, L., Lim, W. (2014). Transforming Clinical Practice in Teacher Education through Pre-Service Co-Teaching and Coaching. *Educational Renaissance*, 2 (2), 39–62. doi: <https://doi.org/10.33499/edren.v2i2.71>
- Garner, P., Turnnidge, J., Roberts, W., Côté, J. (2021). How Coach Educators Deliver Formal Coach Education: A Full Range Leadership Perspective. *International Sport Coaching Journal*, 8 (1), 23–33. doi: <https://doi.org/10.1123/iscj.2019-0074>
- Stanier, M. B. (2016). *The coaching habit: Say less, ask more & change the way you lead forever*. Page Two, 244.
- Papailiou, D., Kipreos, G., Travlos, A. K., Strigas, E. (2015). Coaching Evaluation, Coaching Environment and Environmental Criteria that Influence Coaching Performance: An Overview. *Scholars Journal of Arts, Humanities and Social Sciences*, 3 (6B), 1174–1177.
- Peterson, D. B.; Stober, D., Grant, A. (Eds.) (2006). *People are complex and the world is messy: A behavior-based approach to executive coaching*. Evidence-Based Coaching Handbook. New York: Wiley, 416.
- Kleen, A. (2021). *The Effectiveness of Academic Coaching in Improving Academic Performance of First-Year*

At-Risk Students in American Universities. Digital Commons. Electronic Theses and Dissertations. Paper 350. Available at: <https://digitalcommons.acu.edu/etd>

17. Iveson, C., George, E., Ratner, H. (2011). Brief Coaching: A Solution Focused Approach (Essential Coaching Skills and Knowledge). Routledge, 206.

18. Grover, S., Furnham, A. (2016). Coaching as a Developmental Intervention in Organisations: A Systematic Review of Its Effectiveness and the Mechanisms Underlying It. PLOS ONE, 11 (7), e0159137. doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0159137>

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.277945

BITBUCKET AS A SOLUTION FOR ORGANIZING TEAMWORK ON IT PROJECTS

p. 14–19

Dmytro Dmytrenko, Postgraduate Student, Berdyansk State Pedagogical University, Shmidta str., 4, Berdiansk, Ukraine, 71100

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-0066-3009>

Hanna Aliexsieieva, PhD, Associate Professor, Department of Computer Technologies in Management and Education and Computer Science, Berdyansk State Pedagogical University, Shmidta str., 4, Berdiansk, Ukraine, 71100

E-mail: alekseeva@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3204-3139>

Svitlana Khomenko, PhD, Associate Professor, Department of Department of Professional Pedagogy, Berdyansk State Pedagogical University, Shmidta str., 4, Berdiansk, Ukraine, 71100

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9958-7272>

The article examines certain aspects of the process of professional training of students of engineering and pedagogical specialties of the computer profile, analyzes one of the most common forms of cooperation of IT specialists - teamwork on a project. Contradictions between the typical system of training a future specialist and the group nature of his/her future activity led to the need to develop the educational system of Ukraine, specifically in the field of training IT specialists. The skills of self-organization and self-discipline, communication skills, teamwork skills and cooperation, responsibility and adaptation, the formation of new skills and methods are becoming necessary for future computer professionals.

The basic principles of using version control systems were studied and the tools for their implementation were analyzed. For this purpose, an analysis of the most famous unique platforms Bitbucket and GitHub was carried out, their functionality was described, so that the user could decide for him/herself which system to choose; the choice of a software environment is justified due to its advantages and disadvantages, which determines the organization of effective teamwork on

an IT project, where appropriate skills are required to develop individual project modules in parallel with other groups of participants. The peculiarities of using the Git and GitHub version control system during the implementation of IT projects were determined. The procedure and main steps of creating a working version of the project were described. For today's professional, teamwork is most important in training students, so understanding how to use version control system technology is a mandatory part of the professional training of future IT professionals. It has been proven, that for the organization of joint work, it is necessary to use a certain technology of interaction of a team of software project developers by means of Git version control systems

Keywords: professional training, IT specialists, teamwork, BITBUCKET, Git and GitHub

References

1. Glazunova, O., Korolchuk, V., Parhomenko, O., Voloshyna, T., Morze, N., Smyrnova-Trybulska, E. (2020). Methodology for using Cloud-oriented Environment for Flipped Learning of the Future IT Specialists. Proceedings of the 1st Symposium on Advances in Educational Technology. Kyiv: SciTePress. doi: <https://doi.org/10.5220/0010925100003364>

2. Diachenko, A., Vusyk, H., Bielova, Y., Shurdenko, M., Titenko, O. (2021). Educational role in COVID-19 terms of ethnodesign graphic function in higher education practical activities. International Journal of Health Sciences, 5 (3), 584–593. doi: <https://doi.org/10.53730/ijhs.v5n3.2540>

3. Aliexsieieva, H. M. (2014). Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii v protsesi profesiinoi pidhotovky studentiv pedahohichnykh vuziv. Aktualni pytannia pryrodnycho-matematychnoi osvity. Sumy, Ukraina: VVP «Mriia», 184–191.

4. Nestorenko, T. (2020). «Economics of superstars»: opportunities and threats for field of education. Ukrainian Journal of Applied Economics, 5 (2), 8–15. doi: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-2-1>

5. Ovsianikov, O., Aliexsieieva, H. (2019). Computer environment of research work of students of engineering and pedagogical specialties of a computer profile as an object of designing. Youth & Market, 9 (176). doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2019.182241>

6. Aliexsieieva, H. M. (2014). Formuvannia hotovnosti maibutnykh sotsialnykh pedahohiv do zastosuvannia komp'uternykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti. Berdiansk: BDPU, 269.

7. Striuk, A. M. (2011). Systemne prohramuvannia u pidhotovtsi fakhivtsiv z prohramnoi inzhenerii. Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu, 3, 260–271.

8. Vernyhorenko, S. A. (2007). Vyvchennia osnov ob'iektno oriientovanoho prohramuvannia u klasakh fizyko-matematychnoho profiliiu. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 2. Komp'uterno-oriientovani systemy navchannia, 5 (12), 63–74.

9. Biliai, Yu. P. (2018). Reactive programming. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Serii 2. Komp'uterno-oriientovani systemy navchannia, 20 (27), 124–130.

10. Shevchuk, P. H. (2010). Prohramno-tekhnologichni umovy vykorystannia movy C# dlia navchannia prohramuvannia v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh. Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii 2. Komp'uterno-oriientovani systemy navchannia, 10 (17), 80–84.

11. Yashchuk, O. B. (2016). Turing machine as universal algorithm executor and its application in the process of high-school =students' advanced study of algorithmization and programming fundamentals. Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia, 52 (2), 10–17.

12. Bazurin, V. M. (2014). Features of Teaching Web Programming Students-Mathematicians in JavaScript Language. Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu, 1 (73), 79–83.

13. Vorozhbyt, A., Rybak, O. (2018). Review course by choice «the basic of layout and web-programming». Physical and Mathematical Education, 1 (15), 20–27.

14. Dehtiarova, N. (2017). Students Teaching Methods Peculiarities Of Marking Units The Study Of Cascading Style Sheets. Physical and Mathematical Education, 1 (11), 32–36.

15. Kravchenko, N. V., Alyeksyeyeva, H. M., Gorbatiuk, L. V. (2018). Curriculum Optimization by the Criteria of Maximizing Professional Value and the Connection Coefficient of Educational Elements, Using Software Tools. ICTERI 2018: 14th International conference on ICT in education, research, and industrial applications. Kyiv: CEUR Workshop Proceedings, 1, 365–378.

16. Horchynskiy, S., Horchynska, K. (2022). Using github when studying the discipline “bases of web technologies”. Professional Pedagogics, 1 (24), 195–202. doi: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.195-202>

17. Hrytsenko, V. H., Podolian, O. M. (2014). Application of GIT-branching for the organization of teamwork on IT projects. Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia, 39 (1), 250–263.

18. Beall, J. (2016). Ban predators from the scientific record. Nature, 534 (7607), 326. doi: <https://doi.org/10.1038/534326a>

19. Pham, C., Phuong Cao, Kalbarczyk, Z., Iyer, R. K. (2012). Toward a high availability cloud: Techniques and challenges. IEEE/IFIP International Conference on Dependable Systems and Networks Workshops (DSN 2012). doi: <https://doi.org/10.1109/dsnw.2012.6264687>

20. Jacobs, A. (2019). Network Device Configuration Management with Oxidized and Bitbucket (No. SAND2019-5380C). Sandia National Lab.(SNL-CA). Livermore.

21. Knoth, P., Anastasiou, L., Basile, G., Pearce, S., Pontika, N. (2017). Machine accessibility of Open Access scientific publications from publisher systems via ResourceSync. OAI10.

22. Van Noorden, R. (2014). Online collaboration: Scientists and the social network. Nature, 512 (7513), 126–129. doi: <https://doi.org/10.1038/512126a>

23. Ivaninska, I. I., Abduraimov, L. N. (2013). Zastosuvannia veb-servisuv GitHub pry rozrobtisi prohramnykh proektiv studentamy v protsesi navchannia. Proceedings of the third international scientific and practical conference FOSS Lviv.

24. Abyzova, L., Babenko, O., Nestorenko, T., Reshetova, I., Semeniuk, M., Shevchenko, O. (2017). Educational management in Ukraine: the place of displaced universities. Sustainable Development Goals: The 2030 Agenda & Does environmental diplomacy reflect new challenges regarding climate change? Workshop 8.11.2017. Bratislava. Available at: <https://cutt.ly/SYcVUXq>

25. Lavrik, V., Cortez, L., Alieksieieva H., Garcia, G. T., Juarez, P. G., Poblano, J. (2014). Development of the CAD system for designing non-standard constructions from elastomers. Development, 3 (3).

26. Mosiuk, O. (2021). Features of training of future informatics teachers working with the Git version control system Git. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: «Pedagogika. Sotsialna robota», 2 (49), 107–110.

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.279581

THE USE OF COMMUNICATIVE ACTIVITIES FOR DEVELOPING SPEAKING SKILLS OF STUDENTS AT ENGLISH LESSONS

p. 20–25

Natalia Shevelova-Harkusha, PhD, Associate Professor, English Language Department for Maritime Officers (Abridged Programme), Kherson State Maritime Academy, Ushakova ave., 23, Kherson, Ukraine, 73009

E-mail: natalishg50685@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1440-5098>

This article is devoted to the issue of the use of communicative activities for the development of speaking skills of students in the university. It was established, that the intensification of the educational process requires the search and use of new forms, methods and technologies of teaching and learning, means of supporting students' interest in the material and activation of their cognitive activity. Thus, one of the urgent problems of modern methods of teaching foreign languages is the organization of the teaching process for students of different age groups with the help of a communicative approach. The article mentions various types and subtypes of conditionally communicative and fully communicative activities, which are most commonly used to teach students speaking foreign language. The article also defines the features and the means of using certain types of speech activities, in particular, reproductive exercises, which include: 1) retelling, 2) abbreviated and selective retelling, 3) retelling-translation, 4) dramatization, 5) creative retelling. As for responsive activities, they include: 1) question-and-answer exercises, 2) replica exercises, 3) free conversation. Among the productive activities, we highlight the following: situational activities that combine 1) solving problem situations, 2) imaginary situations, 3) role-playing. Descriptive activities include various types of descriptions. The article also talks about the advantages of discussion activities, mainly 1) educational discussion, 2) commenting, 3) situational discussions, as well as compositional activities and press

conferences. The article states that during the performance of communicative activities, the work should be aimed at involving students into communicatively oriented activities regarding the observation of the phenomena being studied, at revealing the connections and relationships between the means of expressing information, at finding language units for expressing one's own opinion, etc. It was established, that it is also necessary to develop communicative exercises and activities based on real-life material or a model text, which are relevant for students of a certain age, which are interesting, close and understandable for students, which have educational and socio-cultural potential

Keywords: reproductive activities, responsive activities, debatable activities, conditionally communicative exercises, communicative activities, method of visualization

References

1. Skliarenko, N. K. (2009). Typolohiia vprav v intensyvnomu navchanni inozemnykh mov. Humanistychni aspekty lnhvistychnykh doslidzhen i metodyky vykladannia inozemnykh mov. Kyiv, 9–14.
2. Azimov, E. G., Shchukin, A. N. (2009). Novyi slovar metodicheskikh terminov i poniatii (teoriia i praktika obuchenii iazykam). Moscow: IKAR, 448.
3. Buta, O. (2015). Komunikatyvni ihry na urokakh anhliskoi movy. Available at: <https://olgabuta.wordpress.com/2015/11/24>
4. Mamchur, L. I. (2016). Komunikatyvni vpravy – stryzen movnoho navchannia u zahalnoosvitnii shkoli. Aktualni problemy prykladnoi lnhvistyky, 7 (1), 48–51.
5. Ridge, E. (2014). Communicative language teaching: Time for review? Stellenbosch Papers in Linguistics Plus, 21, 95–105. doi: <https://doi.org/10.5842/21-0-533>
6. Sott, A. (2018). Teaching communication skills. Edu-topia. Available at: <https://www.edutopia.org/article/teaching-communication-skills>
7. Pasichnyk, O. S. (2007). Do problemy stvorennia vitchyznianskykh pidruchnykiv z inozemnykh mov dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. Anotovani rezultaty NDR Instytutu pedahohiky za 2006 r. Kyiv: Pedahohichna dumka, 245.
8. Pentyliuk, M. (2012). Aktualni problemy suchasnoi lnhvodydaktyky. Kyiv: Lenvit, 256.
9. Stanfield J. (2017). 8 tips to teach effective communication skills. James Stanfield. Available at: <https://stanfield.com/8-tips-teach-effective-communication-skills/>
10. Penny, U. (2009). Coursebook for language teaching. Cambridge University Press, 388.

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.281208

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF DISTANCE EDUCATION IN A PRIMARY SCHOOL UNDER THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

p. 26–32

Yulia Bilyk, Postgraduate Student, Department of Pedagogy, Vocational Education and Management of Education-

al Institutions, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ostrozkoho str., 32, Vinnytsia, Ukraine, 21001

E-mail: bilyk.u@vspu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0195-7117>

Alla Kolomiets, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work, Department of Pedagogy, Vocational Education and Management of Educational Institutions, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ostrozkoho str., 32, Vinnytsia, Ukraine, 21001

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0536-0147>

Taras Kolomiets, PhD, Department of Pedagogy, Vocational Education and Management of Educational Institutions, Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Ostrozkoho str., 32, Vinnytsia, Ukraine, 21001

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2392-6941>

The article is devoted to the study of the features of distance learning in primary school under martial law. Primary school is the basic unit of the educational system, because it is designed to build a foundation for the formation of the student's personality as a future competitive, highly educated specialist and citizen. In the conditions of quarantine restrictions and martial law on the territory of Ukraine the process of education of younger schoolchildren was influenced by many diverse factors, as a result of which it acquired new conceptual features. An important role began to be played by distance education as an effective alternative to traditional face-to-face education. This led to an increase in the number of scientific studies and practice-oriented explorations in the field of distance and blended learning, in particular in elementary school. In the course of the study, foreign and Ukrainian works were analyzed, in which the issue of the organization of the educational process during martial law was raised, the impact of military operations on various spheres of the personality of a junior high school student was described: mental, cognitive, motivational, physical, etc. The experience of countries that had to face the problems of providing education during wars and armed conflicts is considered. The importance of education for the development and preservation of the mental health of the young generation, as the future working population of the country, is justified, the features of distance learning in the conditions of martial law are distinguished and characterized in the following categories: psychological, adaptive, motivational, logistical, pedagogical, ethical, social economical, health-preserving, safe, communicative. Recommendations for elementary school teachers regarding work with students have been formulated, aimed at mitigating the impact of military realities on the mental and physical condition of students

Keywords: distance learning, primary school, martial law, educational process in the conditions of war

References

1. Manuchehr, T. (2011). Education right of children during war and armed conflicts. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 15, 302–305. doi: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.03.090>
2. Safe Schools Declaration (2015). GCPEA. https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/ud/vedlegg/utvikling/safe_schools_declaration.pdf
3. Santa Barbara, J. (2006). Impact of war on children and imperative to end war. *Croatian medical journal*, 47 (6), 891–894.
4. Rajab, K. D. (2018). The Effectiveness and Potential of E-Learning in War Zones: An Empirical Comparison of Face-to-Face and Online Education in Saudi Arabia. *IEEE Access*, 6, 6783–6794. doi: <https://doi.org/10.1109/access.2018.2800164>
5. Topuzov, O., Bibik, N., Lokshyna, O., Onopriienko, O. (2022). Organisation of primary education at war in Ukraine: results of a survey of primary education specialists. *Education: Modern Discourses*, 5, 7–18. doi: <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2022-5-01>
6. Petko, L. (2022). Dystantsiine navchannia. Viiskovy stan. Vykladach – student. Osvitnii protses v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. Odesa: Vydavnychi dim «Helvetyka», 342–347.
7. Overview of the current state of education and science in Ukraine under russian aggression (2023). ReliefWeb. Available at: <https://reliefweb.int/report/ukraine/overview-current-state-education-and-science-ukraine-under-russian-aggression-february-2023-enuk>
8. Za kordonom perebuvaie ponad 500 tysiach ukrain-skykh ditei – MON (2023). Ukrinform. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3673555-za-kordonom-perebuvaie-ponad-500-tisac-ukrainskih-ditej-mon.html>
9. Akresh, R. (2016). Climate Change, Conflict, and Children. *The Future of Children*, 26 (1), 51–71. doi: <https://doi.org/10.1353/foc.2016.0003>
10. Buchanan, D., Hargreaves, E., Quick, L. (2022). Schools closed during the pandemic: revelations about the well-being of ‘lower-attaining’ primary-school children. *Education 3-13*, 1–14. doi: <https://doi.org/10.1080/03004279.2022.2043405>
11. Priebe, S., Matanov, A., Janković Gavrilović, J., McCrone, P., Ljubotina, D., Knežević, G. et al. (2009). Consequences of Untreated Posttraumatic Stress Disorder Following War in Former Yugoslavia: Morbidity, Subjective Quality of Life, and Care Costs. *Croatian Medical Journal*, 50 (5), 465–475. doi: <https://doi.org/10.3325/cmj.2009.50.465>
12. Rodinova, N., Chervonii, M., Diorditsa, I. (2022). Distance learning features under martial law. Prospects and innovations of science, 4 (9). doi: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-4\(9\)-285-296](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-4(9)-285-296)
13. Slone, M., Peer, A. (2021). Children’s Reactions to War, Armed Conflict and Displacement: Resilience in a Social Climate of Support. *Current Psychiatry Reports*, 23 (11). doi: <https://doi.org/10.1007/s11920-021-01283-3>
14. Besser, A., Flett, G. L., Zeigler-Hill, V. (2022). Adaptability to a sudden transition to online learning during the COVID-19 pandemic: Understanding the challenges for students. *Scholarship of Teaching and Learning in Psychology*, 8 (2), 85–105. doi: <https://doi.org/10.1037/stl0000198>
15. Kupina, I., Radchenia, I. (2022). Aktualni pytannia adaptatsii ditei molodshoho shkilnoho viku do navchannia v umovakh voiennoho stanu. Osvita Ukrainy v umovakh voiennoho stanu: upravlinnia, tsyvrovzatsiia, yevrointehratsiini aspekty. Kyiv: DNU «Instytut osvითnoi analityky», 63–65.
16. Moskaliuk, M., Moskaliuk, N. (2022). Increasing the motivation of students in conditions of distance learning during military actions. *Scientific Bulletin of the Izmail State University of Humanities. Section Pedagogical Sciences*, 60, 118–127. Available at: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/663/580>
17. Grynyuk, S., Zaytseva, I., Vysotchenko, S. (2022). El impacto de la educación a distancia en la motivación y el estado emocional de los estudiantes en el contexto de la pandemia y el conflicto armado en Ucrania. *Apuntes Universitarios*, 13 (1), 243–259. doi: <https://doi.org/10.17162/au.v13i1.1326>
18. Marienko, M., Sukhikh, A. (2022). Organization of the educational process in institutions of general secondary education by means of digital technologies during martial law. *Ukrainian Educational Journal*, 2, 31–37. doi: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-31-37>
19. Cervantes-Duarte, L., Fernández-Cano, A. (2016). Impact of Armed Conflicts on Education and Educational Agents: A Multivocal Review. *Revista Electrónica Educare*, 20 (3), 1. doi: <https://doi.org/10.15359/ree.20-3.12>
20. Vasyliieva, D. (2022). State of mathematics remote teaching during the war in Ukraine. *Ukrainian Educational Journal*, 2, 38–47. doi: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-38-47>
21. Bilyk, Yu. (2022). Akademichna dobrochesnist u dystantsiinomu navchanni pochatkovoii shkoly: teoretychnyi analiz. Elektronni informatsiini resursy: stvorennia, vykorystannia, dostup. Sumy/Vinnytsia: NIKO/VNTU, 18–22.
22. Kolomiets, A., Gromov, E., Zhovnych, O., Kolomiets, D., Ivashkevych, E. (2022). Update of teacher skills necessary for organizing the educational process in emergency situations. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*, 65, 147–154. doi: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-65-147-154>

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.283865

THE ROLE OF THE FAMILY IN THE FORMATION OF MORAL QUALITIES OF TEENAGERS

p. 33–38

Narmina Mirzaliyeva Seyfal, Dissertatist, Faculty of Social Sciences and Psychology, Baku State University, Zahid Xalilov str., 23, Baku, Azerbaijan, 1148-AZ

E-mail: mirzaliyevanarmina95@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0422-1543>

The family as an integral unit of society and a unique aspect of social relations is an important means of education

and the formation of the moral foundations of the younger generation. It is in it that a complex and important process of the formation of a person's personality takes place in all directions: physical, labor, spiritual, moral, aesthetic. The family not only lays the foundation, but also surrounds the person, living forever and consistently acquiring strong spiritual values, which expands the possibilities for spiritual upbringing and education, the formation of worldviews and enrichment of the inner world. It is here that the student first enters social life, studies his/her values, norms of behavior, way of thinking and language. In other words, the family is a school of education, the transfer of life experience, worldly wisdom.

The main goal of the study is to determine the role and importance of the family in the formation of students as individuals. Awareness and realization of the needs and possibilities of forming a person's moral principles in the family is one of the conditions for the comprehensive development of the individual. Therefore, it is important to determine the choice of "maternal connection" in the spiritual and moral world of a person in each specific historical period, with which you can show the optimal control effect on the nature of his/her spiritual and moral formation.

The family, in turn, is a mechanism that follows from the moral, ethical, and sociocultural norms of society as a whole, laying the foundations for the moral education of the student's personality and developing a mechanism for controlling his/her behavior. The existence of contradictions between these norms in real life further enhances the role of the family as an intermediary between society and

the individual and affects the formation of the values of the young generation

Keywords: socialization, family, adolescent, social education, education, social relations, parent, formation, bring up, child

References

1. İmamverdiyeva, N., Mirzəliyeva, N. (2022). Yeni-yetməlik və yetkinlik yaşına çatmış uşaqların sosiallaşmasına ailədaxili münasibətlərin təsiri. Metodik vəsait. Bakı, 206.
2. Hüseyinzadə, R. L., Allahverdiyeva, L. Z. (2016). Ailə pedaqogikası. Dərslük. Bakı: ADPU, 340.
3. Əlizadə, H. Ə. (2014). Sosial pedaqogika. Bakı: Elm, 487.
4. Watson, G. (1933). A critical note on two attitude studies. *MentalHygiene*, 412.
5. Pchelintceva, N. D. (2001). Vospitanie detei i podrostkov v selskoi azerbaidzhanskoi seme (vtoraia polovina KhKh veka). Moscow, 147.
6. Mutallimov, T. B. (2007). Osobennosti formirovaniia natsionalnogo dukha azerbaidzhanskogo etnosa. Ufa, 178.
7. Faber, A. (2009). Kak govorit, chtoby deti slushali, i kak slushat, chtoby deti govorili. Moscow: Eksmo, 384.
8. Volkov, G. N. (2000). Etnopedagogika. Moscow: Izdatelskii tsentr «Akademii», 176.
9. Waters, V. (1988). The rational-emotive point of view of discipline. New York: International Universities Press, Inc., 626.
10. Travillion, K., Snyder, J. (1993). The role of maternal discipline and involvement in peer rejection and neglect. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 14 (1), 37–57. doi: [https://doi.org/10.1016/0193-3973\(93\)90022-n](https://doi.org/10.1016/0193-3973(93)90022-n)

АНОТАЦІЇ

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.275389

ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ДИСТАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ (с. 4–9)

Л. Г. Кондратова

Стаття присвячена висвітленню проблем створення візуального супроводу дистанційного навчання педагогічних працівників в умовах післядипломної освіти. Розглянуто сучасний досвід з підготовки педагогів до створення візуалізації дистанційного навчання вчителів в післядипломній освіті. Приділено увагу проблемам дистанційного навчання, описано досвід організації курсів підвищення кваліфікації, впровадження тематичних, авторських курсів для вчителів закладів загальної середньої освіти та закладів фахової передвищої освіти. Подано опис змісту підготовки педагогів на дистанційних авторських курсах підвищення кваліфікації. Подано опис підготовки візуального ряду для проведення дистанційного навчання вчителів в системі післядипломної освіти. Розглянуто особливості використання сучасних цифрових інструментів та технологій створення електронних матеріалів для організації дистанційного навчання. Подано опис використання систем відеоконференцій в дистанційному навчанні, описано приклади створення відеоматеріалів для проведення дистанційних занять. Описано досвід організації дистанційних занять та подано опис типів занять в дистанційному навчанні.

Подано перелік проблем педагогічної спільноти в процесі організації дистанційного навчання в кризових умовах. Виокремлено проблеми та потреби професійного вдосконалення педагогів, які можна вирішити в період підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти.

Описано результати досліджень в системі післядипломної освіти, які демонструють розв'язання проблем візуалізації дистанційного навчання на основі проведення авторських курсів підвищення кваліфікації. Визнано змістовне наповнення дистанційного, мережевого, електронного навчання педагогів, добір ефективних технологій підготовки візуального супроводу для проведення занять в дистанційному форматі

Ключові слова: дистанційне навчання, педагогічні працівники, післядипломна освіта, візуалізація дистанційного навчання, цифрові інструменти

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.276304

ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА ПІДРУЧНИКІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ В УПРАВЛІННІ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ ОБДАРОВаних УЧНІВ (с. 4–9)

О. О. Янкавець

Експертна оцінка підручників є важливою складовою управління якістю підготовки обдарованих учнів. Це оцінювання може включати огляд та аналіз підручників, що використовуються у роботі з обдарованими учнями, та забезпечувати надійне джерело інформації про якість змісту навчальних матеріалів.

Експертна оцінка може відобразити те, які теми та концепції відповідають потребам обдарованих учнів, які методи та підходи можуть бути ефективними для навчання цієї категорії учнів, а також те, які ресурси можуть бути корисними для розвитку їхніх здібностей. Ці дані можуть бути використані управлінцями та педагогами для покращення підготовки обдарованих учнів.

Крім того, експертна оцінка підручників може бути важливим інструментом управління якістю, коли йдеться про вибір підручників та інших навчальних матеріалів для роботи з обдарованими учнями. Відповідно до результатів оцінки можуть бути прийняті рішення щодо вибору найбільш підходящих підручників та засобів навчання, які допоможуть забезпечити якісну та ефективну підготовку обдарованих учнів.

Однак, експертна оцінка підручників має свої обмеження. Вона може бути дорогавартісна та тривала у часі. Крім того, її результати можуть бути обмеженими та не враховувати індивідуальні потреби учнів.

Важливо зазначити, що експертна оцінка підручників має значення не тільки для обдарованих учнів, але й для всієї системи освіти в цілому. Якісні підручники забезпечують розвиток навичок та знань учнів, що дозволяє їм успішно адаптуватись до вимог сучасного світу. Крім того, якісні підручники можуть зменшити рівень диференціації якості освіти між різними регіонами та закладами освіти.

Отже, експертна оцінка підручників може бути важливим інструментом управління якістю підготовки обдарованих учнів, що допоможе забезпечити їм належну підготовку та розвиток їхніх здібностей

Ключові слова: експертна оцінка, підручник, обдарована дитина, управління якістю, обдаровані діти

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.279568

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТА ЗА ДОПОМОГОЮ ОСВІТНЬОГО КОУЧИНГУ (с. 10–13)

І. С. Миськів, О. В. Сидорчук, В. А. Дмитрук

У статті розглядається концепція освітнього коучингу в контексті технічних закладів вищої освіти. Дослідження фокусується на методології та техніках, які застосовуються в освітньому коучингу та відрізняють його від інших форми

навчання. Основна увага приділяється багатогранному підходу коучингу, який спрямований на особистий розвиток, покликаний активувати навчальний потенціал студента. Конкретні, пріоритетні напрямки розвитку особистості визначають вибір технік, які будуть застосовуватися в кожному окремому випадку.

Основні принципи освітнього коучингу включають пріоритетність особистого розвитку в освіті, сприяння повному розкриттю індивідами свого потенціалу, розвиток компетенцій і подолання перешкод, які заважають досягненню особистих і професійних цілей. У статті наголошується, що освітній коучинг базується на взаємодії між учасниками навчального процесу. Він передбачає створення плану дій у співпраці зі студентом і підтримання продуктивного й активного партнерства між викладачем і студентом. Ця взаємодія ґрунтується на діалозі, а інформаційно-психологічний підхід враховує когнітивний стиль, включаючи розумові процеси, такі як порівняння, аналіз, синтез, узагальнення, класифікація, концептуальні зв'язки та дедукція.

Стратегія пізнавального розвитку починається з орієнтації на дію. Комунікація розглядається як форма зв'язку, яка передбачає обмін інформацією та взаємодію, головною метою якої є стимулювання дії та регулювання потоку інформації. У статті підкреслюється, що освітній коучинг відіграє ключову роль у сприянні значним і тривалим особистим і професійним змінам.

Отже, підсумовуючи усе сказане, можна з впевненістю констатувати значення освітнього коучингу як потужного інструменту, який може активізувати навчальний потенціал студентів. В результаті дослідження встановлено важливість інтерактивного та діалогічного підходу в методології коучингу, який має вирішальне значення для досягнення успішних і стійких результатів. Освітній коучинг надає пріоритет особистому розвитку та допомагає студентам повністю розкрити свій потенціал, таким чином підвищуючи їхні компетенції та долаючи перешкоди для досягнення особистих і професійних цілей

Ключові слова: освітній коучинг, методологія, багатогранний підхід, компетенції, аналіз, взаємодія, особистий розвиток, співпраця

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.277945

ВІТБУСКЕТ ЯК РІШЕННЯ ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМАНДНОЇ РОБОТИ НАД ІТ ПРОЕКТОМ (с. 14–19)

Д. М. Дмитренко, Г. М. Алксссєва, С. В. Хоменко

Розглянуто окремі аспекти процесу професійної підготовки студентів інженерно-педагогічних спеціальностей комп'ютерного профілю, аналізується саме одна із найпоширеніших форм співпраці ІТ фахівців - командна робота над проектом. Протиріччя між типовою системою підготовки майбутнього фахівця та груповим характером його майбутньої діяльності призвели до необхідності розбудови освітньої системи України саме в сфері підготовки ІТ фахівців. Навички самоорганізації і самодисципліни, навички комунікації, навички роботи в команді і співпраця, відповідальність і адаптація, формування нових навичок і методів стають необхідними для майбутніх фахівців комп'ютерного профілю.

Досліджено основні засади використання систем управління версіями і здійснено аналіз інструментарію їх реалізації. З цією метою було проведено аналіз найвідоміших унікальних платформ Bitbucket та GitHub, описано їх функціональні можливості, щоб користувач сам для себе вирішує, яку систему обрати; обґрунтовано вибір програмного середовища через переваги та недоліки, що обумовлює організацію ефективної командної роботи над ІТ проектом, де потрібні відповідні уміння здійснювати розробку окремих модулів проекту паралельно з іншими групами учасників. Визначено особливості використання системи управління версіями Bitbucket та GitHub під час реалізації ІТ проектів. Описано процедуру й основні кроки створення робочої версії проекту. Для сучасного професіонала найбільше значення має командна робота в навчанні здобувачів освіти, тому розуміння того, як використовувати технологію системи контролю версій, є обов'язковою частиною професійної підготовки майбутніх ІТ-фахівців. Доведено, що для організації спільної роботи потрібно використовувати певну технологію взаємодії команди розробників програмного проекту засобами систем управління версіями Bitbucket та GitHub

Ключові слова: професійна підготовка, ІТ фахівці, командна робота, ВІТБУСКЕТ, Git та GitHub

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.279581

ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ ВПРАВ ДЛЯ РОЗВИТКУ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ (с. 20–25)

Н. В. Шевельова-Гаркуша

Стаття присвячена питанню використання комунікативних вправ для розвитку навичок усного мовлення студентів ВНЗ. Встановлено, що інтенсифікація навчального процесу вимагає пошуку та використання нових форм, методів та технологій викладання й навчання, засобів підтримки в учнів інтересу до матеріалу і активізації їх пізнавальної діяльності. Так, однією з актуальних проблем сучасної методики викладання іноземних мов є організація навчання учнів різних вікових груп за допомогою комунікативного підходу. Зазначаються різні види та підвиди умовно-комунікативних та комунікативних вправ, які є найбільш вживаними учнями задля навчання усного іноземного мовлення. Також визначено особливості та засоби використання тих чи інших видів мовленнєвих вправ, зокрема репродуктивних вправ, які включають: 1) переказ, 2) скорочено-вибірковий переказ, 3) переказ-переклад, 4) драматизацію, 5) творчий переказ. Щодо респонсивних вправ, то до них належать:

1) питально-відповідні вправи, 2) реплікові вправи, 3) вільна бесіда. Серед продуктивних вправ (*productive activities*) виділяємо наступні: ситуативні вправи, які поєднують у собі: 1) вирішення проблемних ситуацій, 2) уявні ситуації, 3) рольові ігри. До описових вправ відносимо різні види описів. У статті також йде мова про переваги дискусивних вправ, до яких відносимо: 1) навчальну дискусію, 2) коментування, 3) ситуативні дискусії, а також композиційні вправи та прес-конференції.

Зазначається, що під час виконання комунікативних вправ робота має бути спрямована на залучення учнів до комунікативно орієнтованої діяльності щодо спостереження за явищами, що вивчаються, на розкриття зв'язків і відношень між засобами висловлення інформації, на пошук мовних одиниць для вираження власної думки тощо. Було встановлено, що розробляти комунікативні вправи необхідно на реальному життєвому матеріалі або взірцевому тексті, які є актуальними для учнів, є для них цікавими, близькими і зрозумілими, мають виховний і соціокультурний потенціал

Ключові слова: репродуктивні вправи, респонсивні вправи, дискусивні вправи, умовно-комунікативні вправи, мовленнєві вправи, метод візуалізації

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.281208

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ (с. 26–32)

Ю. П. Білик, А. М. Коломієць, Т. Д. Коломієць

Стаття присвячена дослідженню особливостей дистанційного навчання в початковій школі в умовах воєнного стану. Початкова школа є базовою ланкою освітньої системи, адже покликана збудувати фундамент для формування особистості учня, як майбутнього конкурентноспроможного, високоосвіченого фахівця і громадянина. В умовах карантинних обмежень і воєнного стану на території України процес навчання молодших школярів зазнав впливу багатьох різнопланових чинників, внаслідок чого набув нових концептуальних особливостей. Важливу роль стала відігравати дистанційна форма навчання як ефективна альтернатива традиційному очному навчанню. Це зумовило збільшення кількості наукових досліджень і практико-орієнтованих розвідок у сфері дистанційного та змішаного навчання, зокрема і у початковій школі. У ході дослідження було проаналізовано зарубіжні і українські праці, в яких порушується питання організації освітнього процесу під час воєнного стану, описано вплив військових дій на різноманітні сфери особистості молодшого школяра: психічну, когнітивну, мотиваційну, фізичну тощо. Розглянуто досвід країн, які змушені були зіштовхнутися з проблемами надання освіти під час воєн і збройних конфліктів. Обґрунтовано важливість освіти для розвитку і збереження психічного здоров'я молодого покоління, як майбутнього працездатного населення країни, виокремлено і охарактеризовано особливості дистанційного навчання в умовах воєнного стану за такими категоріями: психологічні, адаптаційні, мотиваційні, матеріально-технічні, педагогічні, етичні, соціально-економічні, здоров'язберігаючі, безпекові, комунікативні. Сформульовано рекомендації для вчителів початкових класів стосовно роботи з учнями молодшого шкільного віку, спрямовані на пом'якшення впливу військових реалій на психічний і фізичний стан здобувачів освіти

Ключові слова: дистанційне навчання, початкова школа, воєнний стан, освітній процес в умовах війни

DOI: 10.15587/2519-4984.2023.283865

РОЛЬ СІМ'Ї У ФОРМУВАННІ МОРАЛЬНИХ ЯКОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ (с. 33–38)

Narmina Mirzaliyeva Seyfal

Сім'я як невід'ємна складова суспільства і унікальний аспект суспільних відносин є важливим засобом виховання і формування моральних засад підростаючого покоління. Саме в ній відбувається складний і важливий процес формування особистості людини в усіх напрямках: фізичному, трудовому, духовному, моральному, естетичному. Сім'я не лише закладає основу, а й оточує людину, вічно живе й послідовно набуває міцних духовних цінностей, що розширює можливість для духовного виховання й освіти, формування світогляду та збагачення внутрішнього світу. Саме тут учень вперше вступає в суспільне життя, вивчає свої цінності, норми поведінки, спосіб мислення та мову. Іншими словами, сім'я – це школа виховання, передачі життєвого досвіду, життєвої мудрості.

Основною метою дослідження є визначення ролі та значення сім'ї у формуванні учнів як особистостей.

Усвідомлення та реалізація потреб і можливостей формування моральних засад особистості в сім'ї є однією з умов всебічного розвитку особистості. Тому важливо визначити вибір «материнського зв'язку» в духовно-моральному світі людини в кожен конкретний історичний період, за допомогою якого можна виявити оптимальний керуючий вплив на характер її духовно-морального становлення.

Сім'я, у свою чергу, є механізмом, який впливає з морально-етичних і соціокультурних норм суспільства в цілому, закладаючи основи морального виховання особистості учня, розвиваючи механізм контролю за його/її поведінкою. Існування протиріч між цими нормами в реальному житті ще більше посилює роль сім'ї як посередника між суспільством і особистістю та впливає на формування ціннісних орієнтирів молодого покоління

Ключові слова: соціалізація, сім'я, підліток, соціальне виховання, освіта, соціальні відносини, батьки, формування, виховання, дитина